

Varnost mladih delavcev – nasveti za starše

So vaši otroci varni pri delu? Ste prepričani, da kdo skrbi zanje? Ta informativni bilten vam bo pomagal razumeti, katere varnostne in zdravstvene ukrepe mora delodajalec zagotoviti za mlade delavce na njihovem delovnem mestu, in vam bo v pomoč pri pogovoru z vašimi otroki glede preprečevanja poškodb na delovnem mestu.

Vsako leto milijoni osnovnošolcev in srednješolcev opravljajo honorarna ali sezonska dela, da zaslužijo nekaj dodatnega denarja. Številni se udeležujejo tudi organiziranih usposabljanj za pridobivanje delovnih izkušenj. Drugi začenejo svojo prvo redno zaposlitev. Za mlade osebe so lahko zgodnje delovne izkušnje velika prednost, saj jim pomagajo razviti delovne navade in spretnosti. Vsaka izkušnja pa mora biti hkrati tudi varna in zdravju neškodljiva.

Ko mladi začnejo svojo prvo redno zaposlitev s polnim delovnim časom, mora tudi ta začetek biti varen in učinkovit, saj delajo za svoje potrebe in preživetje. Vendar pa temu, žal, ni vedno tako. Po evropskih statističnih podatkih, je pogostost poškodb pri delu med delavci, ki so stari med 18 in 24 let, za 50% višja kot pri drugih starostnih skupinah delavcev⁽¹⁾.

Sedemnajstletno dekle je izgubilo del prsta le uro po začetku počitniškega dela. Prste ji je zmečkal stroj v pekarni, kjer je delala ...

Osemnajstletni pripravnik v mehanični delavnici je umrl štiri dni po tistem, ko ga je zajel ogenj. Ko je pomagal nadrejenemu zlitu mešanico bencina in nafte v rezervoar za odpadni material, je eksplodiral bencin ...

Delavce varujejo predpisi s področja varnosti in zdravja pri delu, ki od delodajalcev zahtevajo, da ocenijo nevarnosti na delovnem

mestu in poskrbijo za potrebne preventivne ukrepe, navodila in usposabljanja. Delodajalci morajo biti še posebej pozorni na mlade delavce in začetnike, saj so ti najmanj usposobljeni, najmanj izkušeni in najmanj pazljivi.

Za mlajše od 18 let so predvidene še dodatne zahteve, saj jim najbolj primanjkuje izkušenj, dostikrat pa tudi zadostna telesna

Varnost oseb, ki še niso dopolnile 18 let – kaj morajo storiti delodajalci?

V veljavi so nacionalni predpisi, ki povzemajo določbe evropskih predpisov o varstvu mladih ljudi pri delu⁽²⁾. Ti upoštevajo še zlasti posebna tveganja, ki so jim izpostavljene mlade osebe zaradi pomanjkanja izkušenj, ozaveščenosti in zrelosti.

Ti predpisi od delodajalcev zahtevajo:

- da pri oceni tveganja za varnost in zdravje pri delu mladih oseb upoštevajo njihove pomanjkljive izkušnje, pomanjkljivo zavest o poklicnih tveganjih za svojo varnost in zdravje, telesne in umske sposobnosti itd.;
- da naredijo oceno tveganja, PREDEN mlada oseba začne z delom;
- da upoštevajo oceno tveganja pri odločanju, ali sme mlada oseba opravljati določeno delo ali ne;
- da starše ali zakonite skrbnike mladostnikov obvestijo o rezultatih ocene tveganja in kontrolnih ukrepih, uvedenih za zmanjšanje teh tveganj.

Splošno pravilo je, da *mlajši od 18 let* NE smejo opravljati dela:

- ki presega njihove telesne ali umske sposobnosti;
- pri katerem so izpostavljeni strupenim ali rakotvornim snovem;
- pri katerem so izpostavljeni škodljivemu sevanju;
- ki predstavlja tveganje za zdravje zaradi izjemnega mraza ali izjemne vročine, hrupa ali vibracij;
- ki vključuje tveganja, ki se jih verjetno ne zavedajo ali se jim ne znajo izogniti zaradi pomanjkanja izkušenj ali usposobljenosti, ali ker so premalo pozorni na zagotavljanje varnosti pri delu.

V informativnem biltenu „Varstvo mladih na delovnem mestu“ je navedenih še več podrobnosti o omejitvah glede vrste del in delovnega časa v povezavi s starostjo. Bilten prav tako navaja izjeme za poklicno usposabljanje ter stroge omejitve glede dela otrok, ki še niso dosegli najnižje starosti, potrebne za zaključek šolanja v tistih državah članicah, kjer je takšno delo dovoljeno. Natančnejše zahteve določa nacionalna zakonodaja.

⁽¹⁾ Eurostat, Delo in zdravje v EU – statistični portret 1994 - 2002

⁽²⁾ Direktiva Sveta 94/33/ES o varstvu mladih ljudi pri delu določa najnižje zahteve, zakonodaja v vaši državi je lahko strožja, na primer glede najnižje starosti za dostop do dela ali glede del, ki jih mladi ljudje ne smejo opravljati.

in umsko zrelost. Omejitve obstajajo tudi glede njihovega delovnega časa. Delodajalci, ki ponujajo delovna mesta za pridobivanje izkušenj, morajo mladim osebam zagotoviti vsaj takšno varnost in zdravje pri delu, kot jo imajo njihovi redno zaposleni delavci.

Če oseba še ne dosega starosti, potrebne za zaključek šolanja, mora delodajalec obvestiti starše ali zakonite skrbnike o tveganjih in kontrolnih ukrepih. To je treba opraviti, še preden začne z delom.

Kaj lahko storijo starši

Čeprav je večino nezdod na delovnem mestu mogoče preprečiti, so mladi vendarle izpostavljeni nevarnosti nezdod, celo smrtni nevarnosti, dogajajo se tudi nezdode pri delu s smrtnim izidom. Zaradi dela je lahko ogroženo tudi zdravje mladega človeka v prihodnosti. Na primer, če so na delovnem mestu izpostavljeni snovem, ki povzročajo alergije, močnemu hrupu ali če morajo delati v težavnih ali prisiljenih držah. Pomembnosti preventivnega ravnanja in usposabljanja v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu torej ne gre podcenjevati.

Tu je nekaj namigov, kako lahko pomagate svojim otrokom:

- Pogovarjajte se z otroki o njihovem počitniškem delu, honorarnem delu ali o izbiri delovnega mesta za usposabljanje.
- Pozanimajte se, kakšno delo bodo opravljali.
- Vprašajte jih, kakšnega usposabljanja so bili deležni in kakšen je nadzor nad njimi oziroma izvajanjem njihovega dela. Povejte jim, naj se ne bojijo prositi za usposabljanje in pomoč, preden začno uporabljati opremo ali preden se lotijo nove naloge.
- Redno se pogovarjajte z njimi o njihovem delu. Spodbujajte jih, naj se pogovorijo z vami o kakršnem koli problemu, na katerega naletijo v zvezi z delom ali varnostjo in zdravjem pri delu.
- Pogovorite se z njihovimi delodajalci o varnostnih in zdravstvenih ukrepih in usposabljanjih.
- Opozorite svoje otroke na nevarnosti samotnega ali nočnega dela.
- Spodbujajte svoje otroke, da postavljajo vprašanja, poiščejo pomoč, če so negotovi glede načina dela, ter da nemudoma sporočijo kakršno koli nevarnost, poškodbo ali bolezensko stanje, pa če se zdi še tako nepomembno.

- Spodbujajte jih, naj se pogovarjajo z zdravnikom, medicinsko sestro ali drugim osebjem za varnost in zdravje pri delu (če so v delovnem okolju). Če bodo obiskali družinskega zdravnika, naj mu povedo, kakšno delo opravljajo.
- Poudarite, da se lahko v zvezi z vprašanji, ki se tičejo varnosti, obrnejo tudi na delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu ali predstavnika sindikata.
- Pogovarjajte se z otrokom o vaših lastnih varnostnih in zdravstvenih izkušnjah na zdajšnjem ali prejšnjih delovnih mestih. Pojasnite, kaj se je zgodilo, kaj je bilo storjeno, kaj bi vi storili, če bi bili bolje obveščeni.
- Spodbujajte pristojne v osnovni ali srednji šoli, ki jo obiskuje vaš otrok, da organizirajo dejavnosti za ozaveščanje o tveganjih za mlajše otroke ter o varnosti in zdravju v zvezi z delom za starejše učence.
- O vseh teh vprašanjih se pogovorite tudi z drugimi starši.
- Ugotovite, kako v organizaciji, kjer ste zaposleni, zagotavljate varnost za mlade delavce.
- Spodbujajte svoje otroke, naj sami poižejo o varnostnih in zdravstvenih vidikih svojega dela, na primer pri organu, pristojnem za varnost in zdravje pri delu v vaši državi ali prek povezav do različnih virov na spletni strani Agencije. Tudi sami poiščite dodatne informacije!

Mladi delavci imajo tako kot vsi delavci tri pomembne varnostne in zdravstvene **pravice**:

1. pravico do obveščeniosti,
2. pravico do sodelovanja,
3. pravico do zavrnitve dela, pri katerem niso zagotovljeni ustrezni varnostni pogoji.

Imajo pa ravno tako **obveznosti**, med drugim:

1. da delajo varno,
2. da poročajo o nevarnostih,
3. da uporabljajo ali nosijo varovalno opremo.

Prevelika vnema, da bi izpolnili pričakovanja, ali negotovost jih lahko ovirata. Pogovarjajte se z njimi o njihovih pravicah, o nuji, da delajo varno ves čas, ter da vedno spoštujejo varnostne postopke, da varujejo sebe in svoje sodelavce. Delo ni igra.

Dodatne informacije in viri so na voljo na spletni strani Agencije (<http://ew2006.osha.eu.int/>). Informacije so na voljo tudi pri organu, pristojnem za varnost in zdravje pri delu, sindikatih in poklicnih združenjih v vaši državi.

Informacije o slovenski zakonodaji s področja varnosti in zdravja pri delu so objavljene na spletni strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (<http://www.gov.si/mddsz/?CID=198&L=sl&T=Y>).

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Gran Via 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34) 944 79 43 60, faks (34) 944 79 43 83

E-pošta: information@osha.eu.int

© Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu. Razmnoževanje je dovoljeno z navedbo vira. Printed in Belgium, 2006

